

SPECIFICKÉ PRVKY JAZYKOVÉ EKONOMIE V SOUČASNÉ ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACI

Diana SVOBODOVÁ

Abstrakt:

Příspěvek se zabývá některými typy zkrácených jazykových prostředků (zkratk anglických, českých, zvláštních typů akronym, kontrahovaných forem apod.) užívaných v rámci současné elektronické komunikace (zejm. ICQ, chatu, SMS zpráv) a přístupy k jejich jazykovému hodnocení.

Klíčová slova:

Abreviace, zkratka graficko-fonická, zkratka fonická, akronym, elektronická komunikace

Vlastní text:

Jedním z charakteristických rysů dnešní doby je mimo jiné uspěchaný životní styl, který se výrazně promítá i do současného jazyka, kde se můžeme setkat s různorodými prvky ekonomizace vyjadřování. Jednou z oblastí, v níž se jazyková úspornost projevuje ve vysoké míře, je komunikace zprostředkovaná rozmanitými komunikačními technologiemi, např. konverzace přes ICQ, chat, e-mail, SMS zprávy, sociální sítě typu Badoo, My Space, Facebook, Hi5 apod. Jejich nejčastějšími uživateli jsou především mladí lidé (ponejvíce teenageři), kteří do svého jazyka (a to i v rámci běžné mluvené konverzace) zavádějí řadu zajímavých a mnohdy důvtipných prvků jazykové ekonomie, založených na prvcích jazyka mateřského i jazyků cizích, především angličtiny.

Z obecného hlediska bývá jazyková ekonomie chápána jako snaha (ať už vědomá, nebo nevědomá) „ušetřit“ jazykové prostředky a také fyzickou a duševní energii vynaloženou na jejich užívání. Zároveň je však jejím cílem zvýšení efektivity a účelnosti komunikace. Vzhledem k uplatnění jazykové ekonomie se rozlišují 3 typy: (1) ekonomie ve vztahu k jazykovému systému, (2) ekonomie ve vztahu k informaci, (3) ekonomie ve vztahu k regionálnímu a sociálnímu fungování spisovného jazyka (unifikace a vývoj směrem ke standardu). Tyto typy, jež mají řadu dalších podtypů, jsou v různých vzájemných vztazích, jež nemusejí být vždy v souladu, takže existuje řada jevů, které jsou ekonomické z jednoho aspektu, ale z jiného pohledu se jako ekonomické jevit nemusejí¹.

V našem textu se budeme zabývat komunikací prostřednictvím textových SMS zpráv, ICQ a chatu, jež se nejvýznamnější měrou podílejí na obohacování české slovo tvorby o některé výrazně ekonomizující prvky a budeme sledovat a srovnávat užívání prostředků anglických, českých i kombinovaných z hlediska jejich formy, významů a funkce.

Krátká textová zpráva, tzv. SMS (z angl. short message system), patří k relativně novým formám komunikace, její rozmach nastal přibližně v posledním desetiletí a souvisí s rozvojem a rozšířením mobilních telefonů, jejichž technologie umožňuje jak přenos digitalizovaného zvuku, tak přenos textových znaků. Pro tento druh technického média je charakteristický velký dosah, rychlý přenos dat mezi jednotlivými terminály, možnost volného pohybu komunikantů a v neposlední řadě cenově dostupná technika a provoz. Komunikace

---

¹ Viz také Hrbáček, 1979.

prostřednictvím SMS s sebou však nese jistá omezení, odrážející se ve vlastním textu – především jde o omezenou délku zpráv, absenci diakritických znaků české abecedy (technicky podporovány jsou znaky jiných abeced, např. anglické, francouzské, německé, španělské, švédské, řecké ap.). Texty jsou charakteristické lakoničností, implicitností a mj. užíváním zkratk ve snaze o plnohodnotné využití délky zpráv. Mohou být předem připravené, ve většině případů však jde o komunikaci spontánní, neformální. Jedním z typických rysů je interakce komunikantů, ovšem adresát obvykle není nucen reagovat okamžitě a může si obsah a stylizaci své odpovědi náležitě promyslet. Vysokou rychlostí doručení zprávy se komunikace prostřednictvím textových zpráv blíží chatu (elektronicky zprostředkované on-line komunikaci na internetu, v níž se komunikanti, jejich počet není omezen, střídají v krátkých replikách), ovšem liší se od něj privátností sdělení, které není určeno pro nikoho jiného než pro adresáta, a někdy také relativně menší spontaneitou související s menším časovým tlakem, než jakému jsou vystaveni komunikanti na chatu. Za dobu jejich užívání se pro SMS zprávy vytvořily a nadále modifikují a dotvářejí nové nekodifikované normy, jež se výrazně liší od norem platných pro klasické psané texty². Často se zde nerespektují typografická pravidla, např. psaní mezery po interpunkčních znacích a číslicích. Texty se píšou znaky anglické abecedy, což ovšem mnohdy komplikuje porozumění a může docházet i ke vzniku falešných homonym typu *vázne – vážně – vážné*. Autoři zprávy by si této eventuality měli být vědomi, a pokud významy podobných slov nejsou dostatečně zřetelné z kontextu, měli by raději užít jiné formulace, synonymní výrazy apod.

Další významnou oblastí komunikace je v současnosti ICQ (z anglického I Seek You, v překladu „hledám tě“). Program byl vyvinut izraelskou firmou Mirabilis a vydán v roce 1996. Zpočátku byla ICQ komunikace realizovatelná jen přes počítač, v současnosti je možné ji užívat i prostřednictvím všech mobilních telefonů, které mají možnost připojení k internetu. Pro tuto formu komunikace platí v podstatě totéž, co pro krátké textové zprávy: především je zde viditelná snaha o ekonomičnost vyjadřování, hlavně pak u mládeže, která používá jazykové prostředky, jejichž význam je často pro ostatní uživatele obtížně dekodovatelný, což bývá způsobeno právě užíváním velkého množství abreviací.

Všechny uvedené formy komunikace jsou specifické produkcí zvláštních typů zkrácených vyjadřovacích prostředků přejatých většinou z angličtiny nebo kombinovaných (hybridních), ale i českých. Jak už bylo zmíněno, k jejich užívání inklinují především mladí lidé, zatímco starší pisatelé píšou mnohdy zcela v souladu se zvyklostmi z jiných typů textů. Mládež bývá v tomto ohledu naopak často velmi „radikální“, někteří opouštějí ve snaze o úsporu místa a času hranice českého jazyka a místo českých slov užívají v textech jejich anglické ekvivalenty (v případě, že jsou tyto kratší než český výraz, např. *if* – jestli, *hi* – ahoj), vynechávají písmena (*poe* – protože), vypisují ve slovech pouze souhlásky, nedělají mezery mezi slovy a každé slovo začínají velkým písmenem a podobně.

Zvláštním znakem elektronických textů, ať už se jedná o SMS zprávy, ICQ, chat nebo e-mail, je užívání schematizovaných obrázků tvořených kombinací různých, obvykle interpunkčních nebo matematických znamének. Tyto symboly můžeme také řadit k prvkům jazykové ekonomie, přestože primárně přebírají do určité míry roli, kterou v klasickém dialogu plní prostředky neverbální komunikace. Symbol usmívajícího se obličej tvořený dvěma tečkami a obloučkem vznikl v 60. letech 20. století a byl pojmenován „*smiley*“. V původní elektronické podobě byl tvořen dvojtečkou a pravou závorkou a vyjadřoval pozitivní emoce, radost, úsměv, příp. žert; jako antonymum se pak začal užívat symbol z dvojtečky a levé závorky. Podobným způsobem, tj. kombinováním různých interpunkčních a matematických znaků, vznikaly a vznikají další symboly – jejich vývoj je doslova živelný.

---

² Srov. Severa, 2001.

Užívání tzv. *smajlíků* umocňuje subjektivní charakter sdělení a modifikuje je po emotivní stránce. Odtud pochází také druhé pojmenování těchto symbolů – *emotikon*, vhodnější vzhledem k absenci expresivní konotace pro texty spisovného charakteru. Formálně adaptované deminutivum *smajlík* může uživatelům jazyka způsobovat jisté potíže po stránce mluvnické kategorie životnosti – ve své podstatě zobrazuje obličej, a proto pro některé symbolizuje živou osobu, ale zároveň jde o pouhou kombinaci znaků, což odpovídá spíše neživotnosti. Nový akademický slovník cizích slov (2005) uvádí pouze neživotnou variantu, doporučuje např. formulaci *smajlíky jsou dnes populární a velmi rozšířené*, nikoli *smajlíci jsou dnes populární a velmi rozšíření*. V současném úzu dnes ale spíše převažuje varianta životná.

Vedle grafického zobrazení jsou emotikony vyjadřovány specifickými zkratkami, ve kterých se dnešní mládež velmi dobře orientuje a bez problémů je běžně užívá jako efektivní prostředek zkrácení psaného textu a zároveň zachování jeho informačního obsahu. Většina z nich je převzatá z angličtiny a vysvětlení jejich obsahu mnohdy vyžaduje poměrně dlouhý slovní popis, např. *LOL* (*Laughing Out Loud*, tj. „směju se na celé kolo“), *ROFL* (také v podobě *ROTFL: Rolling On the Floor Laughing*, „válím se smíchy po podlaze“), *ROTFLOL* („válím se po podlaze s hlasitým smíchem“) apod.

Ani u dalších anglických zkratk, jež jsou v námi sledovaných elektronických komunikátech užívány, se vesměs neprojevuje žádná snaha o přizpůsobování domácím jazykovým prostředkům. Jsou chápány jako xenismy s explicitním rysem cizosti a užívány v neadaptovaných formách iniciálových abreviací. Tvořeny jsou z prvních písmen všech slov plných forem vyjádření (a to včetně předložek, zájmen, členů apod., v případě kompozit z prvních písmen jejich komponentů, např. *BF* – *BoyFriend*), výjimkou jsou pouze stažené tvary (typu *I'm*, *Don't* apod.). Některé plné formy mohou mít v angličtině substandardní podobu (vyskytují se v nich hovorové tvary, elipsy, vulgární výrazy apod.).

Při analýze těchto abreviací vycházíme ze skutečnosti, že jsou primárně vázány na psanou podobu jazyka, a nezabýváme se tedy jejich výslovností, resp. zvukovou realizací, přestože se mohou objevovat i v mluvených komunikátech – přinejmenším jako prvky čtené, ale bez větších potíží i primárně vyslovované. Můžeme se zde setkat s různými způsoby realizace – hláskováním anglickým (*GB* [džíbí]), českým (*BB* [bébé]), v nehláskované podobě odrážející pouze fonologickou podobu grafémů (*BTW* [btv]) i v podobě graficko-fonické, připomínající tvary slov (*AFAIK* [afajk]). Po stránce sémantické jsou v těchto abreviacích zkracována různá vyjádření – mohou souviset se samotným průběhem elektronické komunikace, se vztahy mezi komunikanty apod.; často se jedná o základní komunikační obraty a řídké nejsou ani vulgarismy, jejichž význam ovšem někdy nebývá pocíťován stejně silně jako u vulgarismů českých.

Některé příklady zmíněných typů zkratk i s jejich plnými formami a českými významy jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 1

ANGLICKÁ ZKRATKA	PLNÁ FORMA V ANGLIČTINĚ	VÝZNAM V ČEŠTINĚ
A/S/L?	Age/Sex/Location?	věk/pohlaví/bydliště?
AAMOF	As A Matter Of Fact	vlastně, ve skutečnosti
AFAIC	As Far As I'm Concerned	pokud jde o mne, co se týká mne
AFAIK	As Far As I Know	pokud vím, pokud se nepletu
AFAIR	As Far As I Remember	pokud si vzpomínám
AFK	Away From Keyboard	jsem pryč (dosl. „nejsem u klávesnice“)

AISI	As I See It	jak já to vidím
ASAP	As Soon As Possible	co možná nejdříve
ATM	At The Moment	právě teď, právě nyní
AWA	As Well As	stejně jako
BAC	Back At Computer	zpět u počítače
BB	Bye Bye	ahoj, čau čau
BBL	Be Back Later	vrátím se později
BBS	Be Back Soon	brzy se vrátím
BF	BoyFriend	přítel
BOT	Back On Topic	zpět k tématu
BRB	Be Right Back	hned se vrátím
BTW	By The Way	mimochodem
BWL	Burst With Laughter	vyprsknout smíchy
CIO	Check It Out	prověřím to
DGT	Don't Go There	nechoď tam
DIY	Do It Yourself	udělej si sám
DND	Do Not Disturb	nevyrušovat
EOD	End Of Discussion	konec diskuse
EOM	End of Message	konec zprávy
FF	For Fun	pro zábavu
FOF, FOD, FOAD	Fuck Off (And Die)	jdi do p... (vulg.)
FYA	For Your Amusement	pro tvé pobavení
FYI	For Your Information	pro tvou informaci
GF	GirlFriend	přítelkyně
GJ	Good Job	dobrá práce
GL	Good Luck	mnoho štěstí
GN	Good Night	dobrou noc
GOK	God Only Knows	to ví jen bůh
GS	Go Sleep	jdu spát
GTB	Go To Bed	jdu do postele
GTG	Got To Go	musím jít
GTSY	Glad To See You	rád tě vidím
HAND	Have A Nice Day	(přeji) pěkný den
HB	Hurry Back	pospěš si
HDYD	How Do You Do	jak se máte? / těší mě (při představování)
HHOK	Ha Ha, Only Kidding	haha, dělám si legraci
HOAS	Hold On A Second	vydrž ještě chvíli
HU	Hate You	nenávidím tě, nesnáším tě
IC	I See	rozumím, aha
IDC	I Don't Care	nezajímá mě to, nezám
IDK	I Don't Know	nevím, neznám
ILU (ILY)	I Love You	miluji tě
IMHO	In My Humble Opinion	podle mého skromného názoru
IMO	In My Opinion	podle mého názoru
IOW	In Other Words	jinými slovy
JIC	Just In Case	pro případ
JK	Just Kidding	jen si dělám legraci

K, KK	oK (oK oK)	v pořádku, v pohodě, dobře
KC	Keep Cool	zachovej klid
LF	Looking For	hledám ...
LMK	Let Me Know	dej mi vědět
LU	Love You	miluju tě
MB	Mail Back	odepiš
MYOB	Mind Your Own Bussiness	starej se o sebe, hled' si svého
N/A	Not Available	nedostupný
NC	No Comment	bez komentáře
NM	Never Mind	nevadí
NP	No Problem	bez problémů
NVM	NeVer Mind	nevadí („neřeš“)
OIC	Oh, I See	aha
OMG	Oh My God	oh, můj Bože
OT	Off Topic	mimo téma
OTOH	On The Other Hand	na druhou stranu, na druhé straně
PLS, PLZ	PLeaSe [PLi:Z]	prosím
R	Right	rozumím
RUOK?	aRe You OK?	jsi v pohodě?
SOT	Short Of Time	mám málo času
SRY	SorRY	promiň, omlouvám se
SU, STFU	Shut (The Fuck) Up	zavři (už tu) hubu
TBH	To Be Honest	abych byl upřímný
TCOY	Take Care Of Yourself	starej se o sebe
THC, THX, TX, TY	THankS, Thank You	děkuji, díky
TIA	Thanks In Advance	děkuji / díky předem
TMA	Take My Advice	dej na mou radu
TOY	Thinking Of You	myslím na tebe
TTT	This Time Tomorrow	zítra touhle dobou
URW	You'Re Welcome	rádo se stalo
WB	Welcome Back	vítej zpět
WD	Well Done	výborně
WTH	What The Hell?	co to (u všech čertů) je?

U některých iniciálových zkratk (případně jejich do jisté míry adaptovaných forem) se projevuje větší či menší dávka jazykového humoru, např. *FCI* (Free – Cool – In) se v češtině užívá v podobě fonické zkratky, resp. mluvnicky přizpůsobeného výrazu *frikulín* (tj. ten, kdo je „free“, „cool“ a „in“), podobně jako *PEBKAC* (Problem Exists Between Keyboard And Chair, tj. „problém se nachází mezi klávesnicí a židlí“) v podobě *pebkáč*; zkratka *SOS* se vykládá jako *Save Our Sex* („zachraňte náš sex“) apod.

Druhou skupinu aktuálně užívaných (a do značné míry módních) zkratk představují prvky charakteru akronym kombinujících písmena a číselné znaky. Většina z nich využívá zvukové podobnosti výslovnosti anglických základních číslovek a některých anglických slov,

konkrétně 2 [tu:]³ a *to* [tu:] / [tu] / [tə], případně *too* [tu:], 4 [fo:] / [fo:r] a *for* [fo:] / [fo:r], také jako součást slova *before* [bɪ'fo:]. Číslovka 8 a její výslovnost [eɪt] je užívána jako substituce částí slov typu *late* [leɪt], *later* [leɪtə], *great* [greɪt], *hate* [heɪt], *mate* [meɪt], *skate* [skeɪt], *wait* [weɪt], ale také *night* [naɪt].

Podobnou substituci představují i písmena *U* [ju:] a *C* [si:] na místě slov *you* [ju:] a *see* [si:] (viz také některé příklady v tabulce č. 1), např. *CU*, *CYA* (See You, resp. See Ya, „nashle, ahoj, uvidíme se“), *CUS* (See You Soon, „uvidíme se brzy“, možná je ovšem také výše zmíněná homografie s velmi neformálním pozdravem „čus“; komunikační funkci rozloučení však plní prostředky oba).

Jen výjimečně sahají domácí tvůrci těchto zkratk také do zásoby číslovek českých a tvoří akronyma typu *3nec* (Třinec), *S3H* (stříh), *O5* (opět), *Z5* (zpět) nebo *mě100* (město).

Některé z těchto jazykových prostředků, jejichž příklady uvádíme v následující tabulce, nejsou vlastně ani zkratkami v pravém slova smyslu, spíše jde o kontrahované tvary, v nichž jednu slabiku (nebo adekvátní část slovní formy) substituuje v psané podobě číselný znak a zbývající část slova je zachována v původní podobě (*2gether* – together, *4ever* – forever, *3nec* – Třinec, *mě100* – město).

Zvláštními typy jsou akronyma využívající výše zmíněné výslovnosti anglických číslovek k substituci částí slov domácích (obvykle ovšem substandardních, ať už obecněčeských, např. *B8* – bejt, tj. „být“, expresiv typu *4EK* – fórek apod.).

Tabulka č. 2

ZKRATKA	PLNÁ FORMA	VÝZNAM V ČEŠTINĚ
2D	today	dneska
2GETHER	toGETHER	společně
2H4U	too Hard for You	pro tebe moc těžké
2L8	too Late	(příliš) pozdě
2M	toMorrow	zítra
3NEC	TřINEC	Třinec
4E, 4EVER	forEVER	navždy
4U	for You	pro tebe
4YEO	for Your Eyes Only	soukromé, tajné (dosl. „jen pro tvé oči“)
B2T	Back to Topic	zpátky k věci
B4N	Bye for Now	zatím ahoj
BE4	BEfore	předtím
CU2	see you, too	taky ahoj
CUL8R	see you LateR	uvidíme se později
F2F	Face to Face	tváří v tvář
G2G	(I've) Got to Go! / Gotta go!	musím jít, musím pryč
GN / GN8 / GNITE	Good Night	dobrou noc
GR8	GReat	super, skvěle
IH8U	I Hate you	nenávidím tě
J4G	Just for Grins	jen pro smích
L4	Looking for	hledám ...
L8R	LateR	později
LY4EVER	Love You forEVER	miluji tě navždy

³ Vzhledem k tomu, že se jedná o slova anglická, užíváme anglický způsob fonetické transkripce.

M2	Me too	já taky
M8	Mate	kamarád
N1	Number one	jsi / je nejlepší
N8	Night	dobrou noc
O5	Opět	opět
S3H	StříH	stříh
SK8	SKate	skate/skejt
U2	You too	ty/tobě taky
W8	Wait	počkej
Z5	Zpět	zpět

Jazyková ekonomie se v rámci elektronické komunikace samozřejmě projevuje i u zkratk, které vznikají z českých slov a sousloví. Těchto abreviací není sice tak velké množství jako zkratk anglických, ale z hlediska užívání jsou frekventovanější, což je dáno především vyšší komunikační kompetencí v mateřském jazyce ze strany komunikantů, resp. jejich nižší zkušeností s vyjadřovacími prostředky anglickými.

Pravidla abreviace jsou u českých zkratk stejná jako u jejich anglických protějšků: opět se jedná především o zkratky graficko-fonické (iniciálové) nebo specifický typ zkratk fonických obsahujících delší části slov, odpovídající slabikám nebo (obvykle konsonantickému) skeletu slov. Po stránce obsahové se významy některých anglických a českých zkratk překrývají a plní v textu stejnou funkci, dokonce se opět objevují i vulgarismy, ale ne tak často jako již zmiňované vulgarismy anglické. Ve zkratkách se také mohou objevit neobvyklá písmena a jejich kombinace motivované analogií ve výslovnosti, např. *JXVD* (Jak se vede?)⁴, substituce *V* a *W* (*wole*, *wo co*) nebo prvky mající charakter haplogických forem, známých ze substandardní komunikátů mluvených, např. *PAC* („páč“ – poněvadž, protože).

Některé příklady českých zkratk jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka č. 3

ZKRATKA	PLNÁ FORMA (VÝZNAM)
AVN	Ale Vůbec Ne!
AOTJ	A O To Jde
AV	Abys Věděl
BDP	Běž Do P***
BHAC	Blbé Háčky A Čárky (vysvětlení příčiny nedorozumění)
CC	Čau Čau
CNN	Celkem Nic Nového
CTJ	Co To Je?
ČKD	Často Kladené Dotazy
DCL	DoCeLa
DD	Dobry Den
DMC (DMNC)	DeMeNCe
DMNT	DeMeNT
EE	nE nE
HHH	HaHaHa (citoslovce smíchu)

⁴ S podobným jevem se setkáváme i u zkratk anglických, např. *THX* – *thanks*.

HL	HeLe
HSTS&ZBY	Hodně ŠTěStí a ZáBavY
HSV	Hned Se Vrátím
HVN	HoVNo
JJ (J)	Jo Jo / Jo, Jasně
JJPT	Jo Jo, Přesně Tak
JN	Jo No
JPP	Jedna Paní Povídala
JTT	Já Tobě / Tebe Taky
KJ	Kde Jsi
MMCH / MMCHD	MiMoCHoDem
MMNT / MMT	MoMeNT
MMNTK	MoMeNTíK
MT	Miluji Tě
MTM	Moc Tě Miluji
MTMR	Mám Tě Moc Rád/a
MTR	Mám Tě Rád/a
MZ	Máš Zač
MZC	MaZeC
NB	NeBo
NJN	No Jo No
NN	Ne Ne
NP	Není Problém
NVM	NeViM
NZ	Není / Nemáš Zač
OCJ	O Co Jde?
OMB	Ó Můj Bože
PAP MST	Pac A Pusu, Mamka S Taťkou
POE, PTZ	ProtOŽE / ProToŽe
PSM	ProSíM
TBTK	ToBě TaKy
TBV	To Byl Vtip
TJ, TJN	To Jo, To Jo No
TJVP	To Je V Pr ...
TKC	TaK Co
TTDN	To TeDa Ne
TTJ	Tak To Jo, To Teda Jo
TYWE	TY VoIE (WoIE)
US	Umřu Smíchy
VBC	VůBeC
VCG, WCG	Vo / Wo Co Go? O co jde?
VOE, WOE	VoLO, WoLE
VŘ	VyŘizeno
ZTT	ZjisTi To

Celkový počet a úplný repertoár zkratk vyskytujících se v elektronické komunikaci by bylo jen velmi obtížné postihnout, neboť tyto vyjadřovací prostředky jsou velmi proměnlivé,

neustále vznikají nové a ty stávající obměňují své formy. Také nelze určit přesnou hranici mezi zkratkami ustálenými a okazionálními ani mezi těmi, které jsou realizovány i v mluvené formě, tj. zkratkami graficko-fonickými a fonickými, a zkratkami pouze textovými (grafickými)⁵.

Z hlediska jazykového hodnocení výrazových prostředků, jimiž se náš text zabývá, je třeba mít neustále na paměti, že mnohé z nich jsou po stránce především formální, ale také významové a funkční „nehotové“, neustále podléhají vývoji a proměnám, a je tedy obtížné je jednoznačně interpretovat, resp. zaujmout k nim objektivní hodnotící stanovisko. Ostatně obecně platí, že na užívání nově tvořených, cizojazyčných či jinak „neobvyklých“ uzuálních jazykových prostředků v různých komunikačních oblastech existuje mnoho názorů a míra jejich tolerance bývá rozdílná. Naším cílem je v tuto chvíli zejména sledování aktuálního úzu v elektronicky zprostředkovaných komunikátech a zaznamenávání reprezentativních jevů, které v něm objektivně existují. Přesto se však nevzdáváme hodnotících postojů, jež souvisejí v tomto případě nikoli s problematikou jazykové „správnosti“, ale spíše vhodnosti, účelnosti a přiměřenosti těchto prvků v dané vymezené sféře komunikace. Raději než zobecňovat považujeme za užitečné sledovat jak z hlediska formálního postupy, jakými jsou tyto prostředky jazykové ekonomie tvořeny, tak z hlediska komunikačního způsobu jejich užívání v konkrétních komunikátech. Do značné míry se jedná o prostředky módní a právě módnost (znamenající pravděpodobně také dočasnost) je v případě mnoha z nich funkční sama o sobě, musíme je tedy chápat jako průvodní příznak aktuálního stavu vývoje českého jazyka.

Tento příspěvek byl vytvořen v rámci grantového projektu GAČR 405/09/0113 *Fenomén spisovnosti v současné české jazykové situaci: recepce, realita, perspektiva a vize*.

Literatura:

- DANEŠ, F. K výslovnosti tzv. iniciálových zkratek. *Naše řeč*, 1989, roč. 72, s. 170–172.
- FILIPEC, J., ČERMÁK, F. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985.
- GÁLOVÁ, M. *Prvky jazykové ekonomie v současné české slovo tvorbě*. Diplomová práce. Ostrava: PdF OU, 2010.
- GRYGERKOVÁ, M. K abreviaci v současné slovní zásobě českých slangů. In: *Jazykověda – Linguistica 3*. Ostrava: Filozofická fakulta OU, 1999, s. 63–70.
- HAUSER, P. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: SPN, 1980.
- HRBÁČEK, J. *Jazykové zkratky v češtině*. Praha: Acta Universitatis Carolinae, 1979.
- MARTINCOVÁ, O. a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005.
- Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005.
- SEVERA, V. K jazyku krátkých textových zpráv. In: *Čeština – jazyk slovanský*. Ostrava: PdF OU, 2001, s. 142–145.
- SLOVÁČEK, J. *Slovník anglických zkratek*. Ostrava: MONTANEX, 2000.
- Slovník zkratek*. Praha: Encyklopedický dům, 1994.
- SVOBODOVÁ, D. *Internacionalizace současné české slovní zásoby*. Ostrava: PdF OU, 2007.
- SVOBODOVÁ, D. *Aspekty hodnocení cizojazyčných přejímek: mezi módností a standardem*.

⁵ K tématu proměnlivosti repertoáru zkratek obecně viz také Hrbáček, 1979.

Ostrava: PdF OU, 2009.

SPECIFIC ELEMENTS OF LANGUAGE ECONOMY IN CONTEMPORARY ELECTRONIC COMMUNICATION

Summary:

The text deals with some types of abbreviated language means (English and Czech abbreviations and specific types of acronyms) used within today's electronic communication (ICQ, chat, SMS etc.). The author comments on some ways of creation of these abbreviations and compares their individual forms (initial, graphic-phonetic and phonetic abbreviations, acronyms making use of phonetic realisation of numeral symbols etc.). She points at the function of these means, which is similar in case of all the forms, and mentions also the vulgar or other sub-standard expressions. From the point of view of assessment and evaluation of these language expressions, the author presents her opinion based on functional approach focused on concept of modernity and openness of the Czech language and creativity of its users.

Key words:

Abbreviation, graphic-phonetic abbreviation, phonetic abbreviation, acronym, electronic communication.

Kontaktní adresa:

PhDr. Diana Svobodová, Ph.D., Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, katedra českého jazyka a literatury s didaktikou, Mlýnská 5, 701 03 Ostrava, diana.svobodova@osu.cz, tel. 597 092 645.